

**ULUSLARARASI
GELENEKTEN GELECEĞE
ANADOLU MOTİFLERİ
SEMPOZYUMU**

**14 - 16
MAYIS**

Türk Mitolojisinde Hayat Ağacı: Oğuz Kağan Destanı'ndan Anadolu Sanatına

Selen Coşardereelioğlu¹

Özet

Türk mitolojisinin en kadim sembollerinden biri olan Hayat Ağacı (Şecere/Tuba), yalnızca bitkisel bir unsur değil; yer, gök ve yeraltı arasında kurulan kozmik düzenin görsel bir dışavurumudur. Bu çalışma, Hayat Ağacı motifinin mitolojik kökenlerini Oğuz Kağan Destanı bağlamında ele alarak, söz konusu sembolün Anadolu sanatındaki biçimsel ve anlamsal dönüşümünü incelemeyi amaçlamaktadır. Böylece kadim bir mitolojik imgenin, geleneksel sanatlar aracılığıyla kültürel hafızada nasıl süreklilik kazandığı ortaya konulmaktadır.

Destanda gölün ortasında yer alan kutsal ağacın kovuğunda beliren kız motifi, ağacın Türk kültüründeki yaratılış, türeyiş ve ilahi bağlantı kurma işlevini simgeler. Kızın doğrudan kutsal ağacın içinden ortaya çıkması, onun kozmik ve ilahi kökenini vurgularken; gök, su ve ışık unsurlarıyla betimlenmesi, figürün göksel düzenle olan bağını güçlendirir. Oğuz Kağan'la birleşmesi ise kutun aktarımı yoluyla kutsal soyun ve meşru iktidarın başlangıcını ifade eder.

Bu mitolojik çerçeve, Anadolu'ya taşınarak yeniden yorumlanmıştır. Hayat ağacı motifi; halı ve kilim dokumalarında, ahşap ve taş süslemelerde, mimari bezemelerde ve çini sanatında yaşamın sürekliliği, cennet tasavvuru ve ilahi düzenle ilişkilendirilmiştir. Özellikle konar-göçer Yörük kültüründe bu motif hem inanç dünyasının hem de gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir.

Bu bildiri kapsamında Hayat Ağacı motifi, yalnızca tarihsel bir süsleme unsuru olarak değil, yaşayan ve dönüşen bir kültürel miras olarak ele alınmaktadır. Geleneksel zanaat

¹Usta Öğretici, Selen Coşardereelioğlu, Antalya Olgunlaşma Enstitüsü Araştırma Geliştirme/Tarih Alanı, selencosar07@gmail.com.

teknikleriyle biçimlenen hayat ağacı formlarının güncel kullanım alanları incelenmiştir. Kadim dönemin karmaşık, yoğun ve sembolik ağaç formları; günümüzde modernizasyon ve minimalizm prensipleriyle yeniden yorumlanmaktadır.

Çalışma sonucunda, Hayat Ağacı motifinin çağdaş tasarım pratikleriyle farklı disiplinlerde yeniden üretilebildiği tespit edilmiştir. Motifin takı, giyim, aksesuar ve dekoratif objelerde kullanımı hem estetik hem de anlam sürekliliği açısından dikkat çekici bir potansiyel sunmaktadır. Geleneksel anlam dünyasından beslenen bu çağdaş yorumlar, kültürel belleğin günümüz estetik diliyle yeniden görünür kılınmasına katkı sağlamaktadır. Böylece kökleri mitolojik anlatılara uzanan Hayat Ağacı, geçmiş ile bugün arasında kurulan sembolik bir köprü olarak varlığını sürdürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oğuz Kağan Destanı, Hayat Ağacı Motifi, Geleneksel Sanatlar, Anadolu Sanatı, Kültürel Miras.
